

اقتصاد آزاد و منافع عمومی

دنیای اقتصاد/دکتر موسی غنی‌نژاد

اندک دقتی در منطق حاکم بر اقتصاد بازار آزاد رقابتی به روشنی معلوم می‌دارد که عملکرد آن در جهت تامین منافع عمومی است؛ چراکه در چنین بازاری موفقیت هر بازیگر اقتصادی در این است که بیشتر از رقبای خود رضایت مصرف‌کنندگان (عامه مردم) را برآورده سازد. این گزاره پارادایم اصلی علم اقتصاد را تشکیل می‌دهد.

مجموعه قضا و قوانین پیچیده این علم در نهایت براساس آن بنا شده است. این گزاره ساده و روشن اغلب به درستی فهمیده نمی‌شود؛ چون تصور عامه مردم که آشنایی کافی با علم اقتصاد ندارند اغلب این است که در هر بده‌بستانی اگر یک طرف سود زیادی ببرد طرف دیگر حتما زیان کرده است. از این رو، اقلیت ثروتمندان جامعه را به چشم استثمارگرانی نگاه می‌کنند که موقعیت ممتاز خود را به قیمت فقیر کردن اکثریت به دست آورده‌اند. البته تردیدی در این نیست که در هر جامعه‌ای عده‌ای ممکن است ثروت خود را از روش‌های نادرست و به زیان دیگران کسب کرده باشند و اتفاقا همین واقعیت است که بدبینی مردم را نسبت به هرگونه انباشت ثروت دامن می‌زند. اما در این میان نکته بسیار مهمی که اغلب

ادامه در صفحه ۴

سندیکای صنعت برق ایران
Iran Electrical Industry Syndicate

فرآیند کارگاه آموزشی

اصول طراحی و انتخاب سیستم زمین صنعتی

زمان: ۱۷ و ۱۸ مرداد ۹۷ - ساعت ۹ الی ۱۸ - به طول ۱۸ ساعت
مکان: سندیکای صنعت برق

فراخوان کارگاه آموزشی

اصول طراحی و انتخاب سیستم زمین صنعتی

• زمان: ۱۷ و ۱۸ مرداد ۹۷ از ساعت ۹ الی ۱۸ به مدت ۱۸ ساعت

• مکان: سندیکای صنعت برق

تاکید سندیکا بر نیازهای مبرم قراردادی؛

اعلام شرایط فورس ماژور

از این موضوع برای رساندن قراردادهای به حالت توازن را مطرح کردند، در نهایت مقرر شد شرایط فورس ماژور با هدف خاتمه از سوی سندیکا پیگیری شود.

در پایان نشست، فهرست بهای حوزه برق در رشته ساختمان بررسی و مقرر شد نماینده سندیکا در جلسات تدوین فهرست بهای برق در رشته ساختمان حضور یافته و از نظرات سندیکا استفاده شود. همچنین اعلام آمادگی کامل سندیکا برای همکاری در تدوین فهرس بها در رشته‌های مختلف صنعت برق، تعامل با کارشناس امور نظام فنی و اجرایی سازمان برنامه و بودجه و ایجاد دفتر ارتباط سندیکا با سازمان مطرح شد.

در ادامه با تاکید بر اینکه عمده مشکل فعالان صنعت برق با وزارت نیرو ناشی از نبود بودجه و مشکلات مالی است، مقرر شد مذاکرات لازم در این موضوع با معاون فنی، امور زیربنایی و تولیدی سازمان برنامه و بودجه از طرف سندیکا صورت پذیرد. همچنین با عنایت به موضوعات مرتبط سندیکا و شورای هماهنگی تشکل‌ها مقرر شد سندیکا با تعامل این شورا، شورای هماهنگی، مباحث لازم را از طریق شورا با سازمان پیگیری کند.

در ادامه جلسه نمایندگان سندیکا به شرایط اقتصادی کشور اشاره و تاکید کردند که اعلام شرایط فورس ماژور به عنوان یکی از نیازهای مبرم قراردادی است، آنها همچنین لزوم استفاده

جلسه نمایندگان سندیکا با دکتر قانع فر، رئیس امور نظام فنی و اجرایی، مشاورین و پیمانکاران سازمان برنامه و بودجه سوم مرداد سال جاری برگزار شد.

در ابتدای این نشست با توجه به نیاز فعالان صنعت برق به تمديد و اصلاح بخشنامه تعديل نرخ ارز، نکات و موارد مرتبط از سوی نمایندگان سندیکا عنوان و مقرر شد سندیکای صنعت برق طی هماهنگی با وزارت نیرو درخواست تمديد بخشنامه تعديل نرخ ارز را پیگیری کند. همچنین مقرر شد که این درخواست با امضای وزیر یا معاون ایشان به رئیس سازمان مدیریت برنامه و بودجه ارسال شود.

اقتصاد آزاد و منافع عمومی

اندک دقتی در منطق حاکم بر اقتصاد بازار آزاد رقابتی به روشنی معلوم می‌دارد که عملکرد آن در جهت تامین منافع عمومی است؛

صفحه ۱

اعلام شرایط فورس ماژور

جلسه نمایندگان سندیکا با دکتر قانع فر، رئیس امور نظام فنی و اجرایی، مشاورین و پیمانکاران سازمان برنامه و بودجه سوم مرداد سال جاری برگزار شد.

صفحه ۱

مذاکره کنیم یا نکنیم؟

صفحه ۳

مصرف ۴۰ درصدی برق توسط ۲

دهک بالای جامعه / لزوم اصلاح تعرفه

برق پرمصرف‌ها

برنامه چالش رادیو گفتگو با موضوع مدیریت مصرف انرژی برگزار شد و در آن به چالش‌ها و راهکارهای مدیریت مصرف برق پرداخته شد.

صفحه ۴

۵۲ طرح نیمه تمام صنعت آب و برق

آماده واگذاری است

وزیر نیرو اعلام کرد: ۵۲ طرح نیمه تمام آب، برق و فاضلاب به ارزش حدود ۲۰ هزار میلیارد تومان آماده واگذاری به بخش خصوصی است

صفحه ۶

فولاد به بازار ثانویه رفت

بر اساس تصمیم هیات دولت، ارز حاصل از صادرات فولاد که تا پیش از این با نرخ دولتی باید در سامانه نیما عرضه می‌شد، از این به بعد در بازار ثانویه عرضه و نرخ آن بر اساس عرضه و تقاضا تعیین خواهد شد.

صفحه ۷

گفتگو در مسیریابی تجاری

دیپلماسی اقتصادی باید فعال شود

نایب رییس کمیسیون صادرات اتاق بازرگانی: در مسیریابی تجاری دیپلماسی اقتصادی باید فعال شود

صفحه ۸

بورس کالا را از حالت دستوری خارج

کنیم

قیمت فلزات، تابعی از نرخ جهانی است که البته در داخل کشور می‌توان هزینه حمل و نقل را نیز به آن اضافه کرد.

صفحه ۸

تخصیص ارز به همه دریافت کنندگان

شفاف می‌شود

دکتر روحانی در گفتگوی زنده تلویزیونی: یکسری مشکلات و بیماری‌های اقتصادی داریم که مربوط به این دولت و دولت قبل هم نیست و برخی از آنها حتی مربوط به قبل انقلاب است.

صفحه ۹

سه شاه‌کلید شادکاری

صفحه ۱۱

سندیکای صنعت برق ایران
Iran Electrical Industry Syndicate

جناب آقای مهندس فیروز تانی

مدیرعامل محترم شرکت سامانه‌های نوین افرا

بدینوسیله سندیکای صنعت برق ایران تولید نخستین مفره سلیکونی ۷۵۰ کیلو ولت برق کشور در شیراز توسط

شرکت سامانه‌های نوین افرا را تبریک عرض نموده و برای حضرتالی و کارکنان آن مجموعه، ارزوی موفقیت

روزافزون دارد.

روابط عمومی سندیکای صنعت برق ایران

ادامه از صفحه ۱

مغفول می‌ماند این است که بازار آزاد رقابتی اگر واقعا جاری باشد اجازه کسب ثروت به زبان دیگران را نمی‌دهد و درست برعکس، در بازارهای غیرمتشکل، سرکوب شده و دولت‌زده است که یک عده خاص این امکان را پیدا می‌کنند به ناحق و به زیان عامه مردم ثروت‌های بادآورده بیندوزند. با این مقدمه علت بسیاری از مشکلات کنونی اقتصاد ایران را می‌توان توضیح داد.

با نگاهی گذرا به وضعیت اقتصاد ایران می‌توان پی برد که به دلیل غلبه برخی دیدگاه‌های ایدئولوژیک و سیاست‌زده در کشور ما، این اقتصاد گرفتار نوعی ساختار دولت‌مدار است؛ به طوری که رد پای مداخله دولت را در اکثریت قریب به اتفاق بازارهای موجود در آن می‌توان مشاهده کرد. به سخن دیگر، پدیده بسیار کمیاب در اقتصاد ایران بازار آزاد رقابتی به معنی واقعی کلمه است. نکته جالب این است که مداخله دولت در بسیاری از موارد به بهانه حمایت از فعالان اقتصادی و بنگاه‌های تولیدی صورت می‌گیرد و با کمال شگفتی این حمایت‌ها نتیجه معکوس می‌دهد؛ یعنی به جای اینکه بخش‌های مورد حمایت را از لحاظ اقتصادی تقویت کند موجب تضعیف آنها می‌شود. نمونه بارز این پدیده صنعت خودروی داخلی است که به‌رغم ده‌ها سال حمایت بی‌دریغ دولت‌ها از آن، که همیشه به قیمت اجحاف به مصرف‌کنندگان صورت گرفته، نه‌تنها به صنعت قدرتمندی با بهره‌وری قابل‌قبول تبدیل نشده،

بلکه به شدت متزلزل و آسیب‌پذیر در برابر رقابت خارجی است. بقیه بخش‌ها و صنایع مورد حمایت دیگرهم وضعیتی بهتر از این ندارند. در مقابل در اندک صناعی که دولت مورد حمایت قرار نداده و بازار کم و بیش رقابتی در آنها حاکم بوده، مانند برخی صنایع غذایی و شکلات‌سازی، وضع کاملا متفاوت است و بنگاه‌های نسبتا قوی و رقابت‌پذیر در سطح منطقه‌ای و جهانی شکل گرفته‌اند. کسانی که با فعالیت در چنین بازارهای رقابتی موفق می‌شوند و به ثروت می‌رسند نه‌تنها ثروت آنها در تضاد با منافع عمومی نیست، بلکه کاملا همسو با آن است؛ چون آن سوی سکه این ثروت، رضایت و رفاه عامه مصرف‌کنندگان است. حال آنکه ثروت‌اندوزی از طریق صنایع مورد حمایت دولت درست در تضاد با منافع عمومی قرار دارد؛ چراکه نتیجه آن نه‌تنها رضایت و رفاه مصرف‌کنندگان نیست، بلکه اتلاف منابع عمومی متعلق به بیت‌المال است.

مداخله دولت در بازارها همیشه به بهانه حفظ منافع عمومی صورت می‌گیرد، اما در عمل نتیجه معکوس می‌دهد. در جریان مداخله دولت در تعیین دستوری نرخ ارز که در فروردین‌ماه سال جاری صورت گرفت، هدف اعلام شده دولت کنترل تلاطم در بازار ارز و بازگرداندن آرامش به آن بود. دولت با اعلام یک نرخ دستوری، راه را برای هر گونه معامله آزادانه ارز بست و انجام آن را قاچاق و غیرقانونی دانست. از همان آغاز اقتصاددانان به این رویکرد نادرست اعتراض کردند و خطرات آن را برای منافع ملی برشمردند. اما متأسفانه گوش دولتیان به حرف حساب بدهکار نبود. اقدامی که با هدف مبارزه با سفته‌بازی زینبار و سودهای بادآورده آغاز شد و نتیجه‌ای کاملا بر عکس به همراه آورد. دولتیان مجذوب قدرت اداری و دستوری خود

نه‌تنها به قوانین خدشه‌ناپذیر اقتصادی اعتنا نکردند، بلکه به جنگ با آن برخاستند که در نتیجه به سفته‌بازی، رانت‌خواری و فساد در ابعاد گسترده‌ای دامن زده شد. آنها توجه نکردند که دولت می‌تواند بازار آزاد را سرکوب کند؛ اما نمی‌تواند آن را معدوم سازد. به این ترتیب، بازار «آزاد» یا دقیق‌تر بگوییم بازار غیررسمی (قاچاق) ارز به‌رغم سرکوب شدید و بگیر و ببندهای پلیسی، در شرایط بسیار پرریسک و خطرناک ادامه حیات داد و تلاطم و نااطمینانی را در اقتصاد ملی بیشتر کرد و همه بازارهای دیگر را به هم ریخت. ظاهرا نزدیک به چهار ماه اتلاف منابع ارزی، گسترش بی‌سابقه رانت‌خواری و فساد لازم بود تا دولتمردان محترم «موقتا» پی ببرند که با شمشیر چوبین دستور اداری و سیاسی نمی‌توان به جنگ علم و واقعیت‌های انکارناپذیر رفت. رانت‌های نجومی که در این مدت چند ماهه اقتصاد ایران را در گرداب فساد و آشوب فلج کرد نتیجه بی‌اعتنایی دولتیان به منطق اقتصادی و حذف توجیه‌ناپذیر بازار آزاد ارز بود. درست است که بازار آزاد ریشه در ارزش‌های هنجاری مربوط به حقوق و آزادی‌های فردی ناظر بر شأن و منزلت انسانی دارد؛ اما باید توجه کرد که در سایه سرریز رعایت این ارزش‌ها، بیشترین حد ممکن از منافع عمومی نیز تامین می‌شود. وظیفه علم اقتصاد اساسا توضیح مکانیزم این سرریز است؛ اینجا دیگر سخن از علم است و نه صرفا ارزش‌های هنجاری. به سخن دیگر، علم اقتصاد قوانین حاکم بر بازارها را تبیین می‌کند و نشان می‌دهد که چرا و چگونه اقتصاد آزاد بیشترین سازگاری را با منافع عمومی دارد. به راستی تا کی باید ملت ایران هزینه به رسمیت نشناختن علم اقتصاد از سوی دولتمردان را بپردازد؟

مذاکره کنیم یا نکنیم؟

به نظر شما این سوال چقدر می‌تواند درست باشد؟ پیش از آنکه به پرسش مطرح شده پاسخ دهید به این نکات توجه کنید: مذاکره یکی از ابزارهای جامعه بشری است. هر قدر که جوامع رشد و توسعه یافته‌اند، موضوعات‌شان افزون‌تر شده و به‌دلیل رشد بیشتر دانش و بینش بشری، نظرات‌شان هم تنوع بیشتری یافته و در نتیجه اختلاف‌نظرها فراوان‌تر و آشکارتر شده است اما چرا ما به مذاکره به‌جای نگاه ابزاری، نگاه آرمانی و ایدئولوژیک داریم؟ نظام حکمرانی در ایران همواره بسیار متمرکز و دارای جریان‌های یک طرفه بوده است؛ باوجود نهادهایی مانند اتاق‌های بازرگانی و تشکل‌های اقتصادی، ابزار مذاکره به‌ندرت کارایی دارد. در این بخش «تظاهر به مذاکره» بسیار رایج است؛ یعنی گفت‌وگوی بدون حاصل و نتیجه ملموس. تمام این مثال‌ها حکایت از یک واقعیت پنهان دارد. چگونه باید با مسئولان ذی‌ربط مذاکره کند. نتیجه‌ای که از کالبدشکافی قدرت در حاکمیت ایرانی می‌توان گرفت این است که استفاده نکردن از ابزار مذاکره بخشی از شیوه حکمرانی ماست. ما می‌توانستیم بسیاری از مشکلات داخلی‌مان را با مذاکره و برقراری گفت‌وگوهایی درون خود بهتر حل و فصل کنیم اما از آنها طفره رفتیم. باید یاد بگیریم که مذاکره همواره فرصت است. مذاکره ابزاری است که باید مهارت استفاده از آن را فراگرفت؛ نه اینکه آن را کنار گذاشت یا به آن بدگمان بود. ما به مذاکرات جدی هم در داخل و هم خارج از کشور نیاز داریم. از ابزار نگرینیم، به کیفیت و شیوه استفاده از آن فکر کنیم.

به گزارش مقاومتی نیوز در برنامه چالش رادیو اقتصاد که هفته پیش بخش شد، گفتگویی پیرامون مدیریت مصرف انرژی به ویژه کاهش مصرف برق برگزار شد. این برنامه با حضور برخی کارشناسان و مسئولین سابق و فعلی صنعت برق به عوامل بحران مصرف برق در کشور، راهکارهای مدیریت مصرف و همچنین علل عدم وجود عزم راسخ همگانی برای اصلاح ساختار مصرف انرژی در کشور پرداخته است. دکتر علیرضا کلاهی رئیس اسبق سندیکای صنعت برق و عضو محترم هیات نمایندگان اتاق بازرگانی، مهندس احسان امیدی کارشناس انرژی حوزه برق و عضو شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی، دکتر شمس اردکانی رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی و خانم مهندس کریمی مدیر دفتر مدیریت مصرف برق شرکت توانیر مهمانان این برنامه بودند.

در ابتدای برنامه مجری با اشاره به ظرفیت عملیاتی تولید برق در کشور یعنی ۵۴ هزار مگاوات و از طرفی پیک مصرف در این ایام که تا ۵۷ هزار مگاوات رسیده بود، علت خاموشی‌های اخیر را یادآور شد. همچنین تغییر ساعات ادارات برای جا به جایی ساعات اوج مصرف، نیاز به کاهش ۱۰ درصدی مصرف برای عدم خاموشی و جا به جایی ساعات اوج مصرف از شب به روز از دیگر نکاتی بود که مجری برنامه چالش مطرح نمود تا با نمایش شرایط موجود، نیاز به اعمال تمهیداتی موثرتر برای کنترل مصرف برق مانند جریمه مشترکین پر مصرف و تشویق مشترکین کم مصرف و مکانیزم‌های تبلیغی را نمایانگر کند. مشکل دیگری که توسط مجری برنامه مطرح شد، فراهم نبودن شرایط کافی برای سرمایه‌گذاری در صنعت برق کشور بود که سودآوری

برای سرمایه‌گذاران ندارد.

رشد مصرف برق سالیانه عمدتاً مربوط به مصارف خانگی و تجاری است

در ادامه برنامه دکتر علیرضا کلاهی بیان کرد که پایه شبکه توزیع برق تهران به سال ۱۳۵۲ بر می‌گردد که آن زمان نه جمعیت و نه ساخت و ساز شهر تهران به این گونه نبوده است. همچنین تقریباً از سال ۱۳۸۷ به بعد سرمایه‌گذاری جدی در صنعت برق کشور صورت نگرفته است. ایشان رشد سالانه ۴ تا ۶ درصدی مصرف برق در سال‌های گذشته را عمدتاً تجاری و خانگی دانست.

دکتر کلاهی جدا بودن متولیان برق و آب از گاز را از اشکالات زیرساختی حوزه انرژی دانست و استفاده ویژه از گاز برای گرمایش و از برق برای روشنایی و سرمایه‌ش را عامل به وجود آمدن پیک مصرف‌های فاحش در فصول سرد و گرم سال دانست.

ارزان بودن برق موجب شده فرهنگ مصرف درستی در ایران شکل نگیرد

عضو هیات نمایندگان اتاق بازرگانی بیان کرد: ساخت و ساز بی برنامه باعث بالا رفتن چگالی مصرف در نقاط مختلف شهر شده است. چگالی مصرف در دهه‌های اخیر در تهران از مرز ۲ مگاوات بر کیلومتر مربع به ۹ مگاوات بر کیلومتر مربع رسیده است. همچنین با اشاره به مصرف زیاد برق خاطر نشان کرد: در تابستان و زمستان به خاطر ارزان بودن برق شاهد بد مصرفی هستیم. سیستم‌های مرکزی از نظر بازدهی انرژی، در ساختمان‌ها بهتر از کولرهای گازی تک در هر واحد هستند به شرطی که از ابتدا از نظر تاسیساتی و عایق بندی ساخت و ساز درست باشد.

نقش عمده بخش خانگی در پیک مصرف

در ادامه گفتگو، مهندس احسان امیدی کارشناس

شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی در پاسخ به این سوال که راه حل همزمان برای اقبال به سمت سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و مدیریت مصرف چیست؟ اظهار داشت: در بحث مدیریت برق دو بخش کلی مدیریت تولید و مدیریت مصرف را داریم که تا کنون تلاش‌ها ناظر بر حوزه تولید بوده است. وی عنوان کرد: طبق اطلاعات سازمان آمار کشور، ۳۵ الی ۴۰ درصد مصرف برق مربوط به دو دهک بالای درآمدی جامعه است. در مولفه‌های تاثیرگذار در پیک مصرف برق بخش خانگی بخش عمده‌ای است. امیدی ادامه داد: بنا نیست قیمت مصرف برق برای همه مشترکین زیاد شود، همان چیزی که دولت و مجلس از آن اجتناب می‌کنند. لازم است حاکمیت یک بازنگری در تعرفه‌های برق بکند تا مشترکین پر مصرف را با هزینه‌هایی که مصرف‌غیر متعارف آن‌ها برای خودشان و کشور دارد روبرو بکند، این موضوع مقدار زیادی از چالش را بر طرف می‌کند. وی افزود: دلیل اینکه رئیس جمهور یا بعضی از اعضای کمیسیون انرژی نمی‌خواهند به موضوع افزایش تعرفه پر مصرف‌ها ورود بکنند این است که ابعاد مسئله خیلی روشن برایشان توضیح داده نشده است. مسئولین رده کارشناسی باید این مسائل را به گوش رئیس جمهور و مسئولین برسانند تا ببینند واقعیت قضیه چیست. در سال آینده مشکل جدی‌تر خواهد بود. در شرایط فعلی کمبود برق و آب هر دو وجود دارد. امسال به علت کمبود بارش نیروگاه‌های برق آبی تولید کافی نداشتند.

ارزانی برق توسعه صنعت برق را به مخاطره انداخته است
در ادامه برنامه رادیویی چالش، دکتر شمس اردکانی با اشاره به فرمایش مقام معظم رهبری نسبت به بالا **ادامه در صفحه بعد**

در برنامه چالش رادیو اقتصاد مطرح شد:

مصرف ۴۰ درصدی برق توسط ۲ دهک بالای جامعه / لزوم اصلاح تعرفه برق پرمصرف‌ها

برنامه چالش رادیو گفتگو با موضوع مدیریت مصرف انرژی برگزار شد و در آن به چالش‌ها و راهکارهای مدیریت مصرف برق پرداخته شد. تفکیک مشترکین پرمصرف و کم مصرف و واقعی شدن قیمت برق برای پرمصرف‌ها، یکی از مهمترین راهکارهای مطرح شده در این نشست تخصصی بود.

ادامه از صفحه قبل

بودن شدت انرژی در کشور گفت: بالا بودن شدت انرژی یعنی مصرف انرژی نسبت به عواید اقتصادی آن بالا است. عقلانی بودن تصمیمات اقتصادی بر اساس متغیرهای اقتصادی باید باشد. در حال حاضر کسی برای صرفه جویی، صرفه گیرش نمی‌آید.

رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ادامه داد: راه پایین آوردن شدت انرژی این است که همه هزینه انرژی مصرفی، هزینه ما به ازایی آب و هزینه ما به ازایی گاز را مصرف کننده پرداخت کند. بر اساس محاسبه بنده، هزینه تولید برق بدون محاسبه پول گاز و تمام هزینه سرمایه گذاری، به ازای هر کیلو وات ساعت ۱۷۵ تومان و در اوج مصرف ۱۵ درصد بیشتر از این مقدار است. این پول پرداخت نمی‌شود و نتیجه آن این است که نه مردم و نه دولت برایشان صرف نمی‌کند که در صنعت برق سرمایه گذاری کنند. ارزانی برق در ایران موجب می‌شود صنعت برق نتواند هزینه هایش را پرداخت کند و در این شرایط احداث نیروگاه جدید و بهبود بهره‌وری نیروگاه‌های موجود هم به صرفه نیست. در حال حاضر نیروگاهی داریم که بهره‌وری آن ۲۳ درصد است.

در زمینه آموزش و اطلاع رسانی خوب کار نشده است
در ادامه گفتگو مجری برنامه به این سوال پرداخت که بین ۲۰ تا حداکثر ۴۰ درصد مشترکین پر مصرف هستند و باید قیمت واقعی برق را بپردازند تا شرکت توانیر بتواند در این حوزه سرمایه گذاری کند. وقتی قیمت برق واقعی نباشد و نتوانیم از مکانیسم‌های تشویقی یا تنبیهی استفاده کنیم تا سرمایه‌ای به شرکت توانیر بیاید، نمی‌توانیم صنعت برق را سرپا نگه داریم. این موضوعات را دولت‌ها و مجلس‌ها می‌دانستند اما علت اقدام نکردن چیست؟

خانم مهندس کریمی در پاسخ به این سوال، عنوان کرد: قیمت گذاری به سیاست‌های کلان برمی‌گردد. در صرفه جویی مصرف کننده خیلی مهم است. آنچه که دغدغه و دواي درد هست مدیریت مصرف است. در زمینه آموزش و اطلاع رسانی خوب کار نشده است، این موضوع در مدارس باید کار شود تا مانند موضوع کمربند ایمنی، برای مردم نهادینه شود. کریمی افزود: بین آموزش و پرورش و وزارت نیرو و محیط زیست تفاهم نامه مبادله شده است. حتی در مقطعی در کتاب‌های درسی هم وارد شده است اما بازخوردش نشان می‌دهد کافی نبوده است. مثلاً موضوع لامپ کم مصرف که در ابتدا به صورت مجانی توزیع شد و مردم هم آموزش دیدند که این لامپ برایشان مفید است، الان برای ۹۰ درصد مردم جامعه جا افتاده است.

کولر های گازی پر مصرف یکی از مهمترین عوامل کمبود برق

مصرف زیاد کولرهای گازی غیر استاندارد به مقدار ۳ تا ۴ برابر سایر وسایل سرمایشی که باعث جا به جایی پیک مصرف از ۲۲ شب به ۱۴ روز شده است، مطلبی دیگری بود که توسط مجری بیان شد.

در ادامه امیدی اشاره کرد: تعداد زیادی کولر با مصرف انرژی G که بدترین نوع بازدهی انرژی در وسایل برقی است، در بازار موجود است. یعنی برای فروشنده و خریدار نوع مصرف انرژی اهمیتی ندارد. بر اساس گفته آقای اسماعیل نیا معاون محترم وزارت نیرو، این وزارت چیزی حدود ۳۰ هزار میلیارد تومان بدهی دارد. برای کنترل مشترکین پر مصرف باید انگیزش اقتصادی وجود داشته باشد. یعنی باید هزینه واقعی یا حتی جریمه را بپردازند. انگیزش اقتصادی حلقه مفقوده اصلاح مصرف انرژی

و سرمایه گذاری در حوزه انرژی است. همچنین کلاهی بیان کرد: کولرهای گازی کم کیفیت و یخچال‌های پر مصرف همچنان معزل هستند. از طرفی بر اساس آمارهای اتاق بازرگانی سندیکای صنعت برق در حال حاضر مصرف برق صنعتی یک سوم تقاضا است. کارخانه‌های ما در حال حاضر با نیمی از ظرفیت حتی ۳۰ تا ۴۰ درصد ظرفیتشان کار می‌کنند. اگر این کارخانجات رونق بگیرند و با تمام ظرفیت کار بکنند برای مصرف برقشان می‌خواهیم چه کار بکنیم؟

کلاهی افزود: تعدادی برنامه کوتاه مدت مانند تولید پراکنده می‌تواند اجرا شود. تولید پراکنده اگر با تکنولوژی روز باشد ذاتاً بازده بالایی دارد. در حال حاضر ژنراتورهای تکنولوژی روز تا ۴۹.۵ درصد بدون بازیافت حرارت، بازده انرژی دارند. با بازیافت حرارتی می‌تواند به مرز ۷۰ الی ۸۰ درصد برسد. بحث کاهش تلفات شبکه‌های توزیع باعث می‌شود انرژی دور ریخته را عملاً احیا کنیم پس خیلی سریع پولش برمی‌گردد. سرمایه گذاری در تولید توسط بخش خصوصی دائماً با علامت سوال خریدار اصلی یعنی وزارت نیرو روبرو بوده است. حضور بخش خصوصی در بهینه سازی شبکه توزیع هم دست خوش بروکراسی دولتی بوده است. در زمینه انتقال و فوق توزیع زمینه‌ای برای حضور بخش خصوصی وجود ندارد چون تعرفه‌ها پاسخگو نیست.

در ادامه گفتگو کریمی بیان کرد: مشترکین اداری اوج بارشان در روز تنظیم می‌شود و مشترکین خانگی و تجاری اوج بارشان در شب تنظیم می‌شود. در تمام مراکز اداری تنظیمات کنتورها به گونه‌ای است که اوج بار در روز محاسبه می‌شود. به نظر بنده افزایش تعرفه به تنهایی کافی نیست چراکه

عده‌ای از مشترکین پر مصرف هستند که هر چقدر که مبلغ قبض برقشان افزایش یابد به لحاظ تمکن مالی مشکلی در پرداخت آن ندارند و این موضوع برای آنها بازدارنده نیست. مثلاً در بحث بنزین این موضوع تجربه شد که به نظر من کاملاً بازدارنده نبود. ما باید رو به سمت انرژی‌های نو ببریم و مثلاً در شهری مانند تهران که هوای خشک دارد و استفاده از کولر گازی ضرورت ندارد، برق این قبیل وسایل از طریق شبکه توزیع برق تامین نشود و مثلاً با استفاده از پنل خورشیدی تامین شود.

امیدی در این باره بیان کرد: در تجربه بنزین نه تنها مصرف بنزین کنترل شد بلکه کاهش پیدا کرد. قانون هدف مندی یارانه‌ها در سال‌های بعدی کامل اجرا نشد و تورم باعث شد که قیمت نسبی بنزین پایین بیاید و برای مردم ارزان شود و همان وضعیت قبل پیش بیاید.

قیمت برق باید برای مشترکین پر مصرف واقعی شود

وی تاکید کرد: قیمت برق را باید برای مشترکین پر مصرف واقعی کنیم، نه برای همه مردم! چراکه بیشتر مردم در مسائل معیشتی توان افزایش هزینه‌های زندگی را ندارند. بر اساس گزارش اخیر مرکز پژوهش‌های مجلس نزدیک ۵۰ درصد از مولفه پیک مربوط به بخش خانگی است. کاملاً مشخص است که به سیستم‌های سرمایشی و مانند آن مربوط می‌شود. می‌توان قیمت را برای مشترکین پر مصرف قیمت واقعی کرد و حتی به عنوان جریمه بالاتر از قیمت واقعی از آنها اخذ شود. اگر کسی توانایی پرداخت دارد خب پرداخت کند تا این مبلغ صرف زیرساخت‌های صنعت برق شود و اگر هم مصرف را کنترل کند باز هم به نفع ما خواهد

ادامه در صفحه بعد

انجام ندهند آن ۲۰ درصد مازاد بر اساس نرخ خرید تضمینی برق از نیروگاه های تجدیدپذیر برای آنها محاسبه می شود.

کریمی با اشاره به سهم ۵۰ درصدی مشترکین خانگی از پیک مصرف برق افزود: دولت برای اجرایی کردن این کار از خودش شروع کرده است و مطمئنا اگر نتیجه خوب و مثبتی بدهد مردم هم خودشان استقبال می کنند که این کار را انجام دهند.

ملموس سازی مصرف برای مشترکین برق یکی از راه های ساده مدیریت مصرف است

همچنین مدیر دفتر مدیریت مصرف برق شرکت توانیر در پاسخ به این مطلب که چرا از راه های ساده و کم هزینه ای مانند ارسال پیامک به مشترکین یا درج شکلک در قبوض برق، آنها را از وضعیت مصرفشان آگاه نمی کنید، عنوان کرد: این نبوده است که میلی به انجام اینگونه کارها نبوده باشد یا مسئولان متوجه نبوده باشند. در واقع انشعاب برق متعلق به ملک است. مستاجرین چون صاحب ملک و در نتیجه مالک انشعاب برق نیستند امکان تماس تلفنی یا ارتباط تلفنی با آن ها جهت امور مربوط به قبض امکان پذیر نیست.

در این رابطه کلاهی اظهار داشت: تجربه ای در کشور انگلیس وجود دارد که یک **remote display** (نمایشگر کنترل از راه دور) در آشپزخانه یا اتاق نشیمن گذاشته اند و به جای کیلووات ساعت که یک مشترک عادی درکش نمی کند، قیمت برق را نشان می دهد. تجربه نشان می دهد که حساسیت افراد به پول باعث می شود با دیدن افزایش قیمت برقشان به دنبال کم کردن مصرف برق در منزل بروند. این قبیل اقدامات نوآورانه مفید است مثلا این **display** می تواند یک چراغ هشدار برای اوج بار

هم داشته باشد.

وی افزود: از طریق برنامه های قابل نصب روی تلفن هوشمند هم می توان مردم را نسبت به مصرف برقشان آگاه کرد.

در همین راستا امیدی بیان کرد: اگر امکان ارسال پیامک برای تک تک مشترکین وجود ندارد، از ظرفیت رسانه ملی می توان استفاده کرد. در کشور آفریقای جنوبی در تلویزیون ساعات مصرف با رنگ های مختلف نشان داده می شود و هر چه به پیک مصرف نزدیک می شود این رنگ به قرمز نزدیک تر می شود.

در ادامه برنامه رئیس اسبق سندیکای صنعت برق عنوان کرد: برای گذر از بحران، کارهای کوتاه مدت برای امسال و سال آینده می توان انجام داد، مانند تشویق به مصرف بهینه، مدیریت مصرف، پروژه های زود بازده، آگاه سازی و حساس سازی مردم.

وی افزود: بنده فکر می کنم که هم دولت هم مجلس دچار سیاسی بازی هستند. شدت انرژی فقط ناشی از بد مصرفی نیست بلکه سیاست های اقتصادیمان هم غلط بوده است. صنایع ساخت محور با ارزش افزوده بالا که انرژی، بخش کمی از ارزش افزوده آن ها است در کشور تحلیل رفته اند در عین حال حوزه صنعت کشور بر صنایع وابسته و رانت انرژی مانند صنایع فلزات و پتروشیمی ها متمرکز شده اند.

در پایان این گفتگو امیدی اظهار داشت: همه نکات بیان شده مهم است اما راهکاری که در کوتاه مدت و در میان مدت باید مورد توجه قرار گیرد، تفکیک مشترکین کم مصرف و پر مصرف و روبرو کردن پر مصرف ها با قیمت واقعی انرژی است. در گام بعدی باید وسایل و تجهیزاتی را در بازار عرضه بکنیم که کم مصرف هستند.

۵۲ طرح نیمه تمام صنعت

آب و برق آماده واگذاری است

وزیر نیرو اعلام کرد: ۵۲ طرح نیمه تمام آب، برق و فاضلاب به ارزش حدود ۲۰ هزار میلیارد تومان آماده واگذاری به بخش خصوصی است.

به گزارش اقتصادآنلاین به نقل از ایرنا، «رضاردکانیان» در حاشیه برگزاری نشست ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی ادامه داد: علاوه بر ۲۵ طرح نیمه تمام، قرارداد ۲۶ طرح مربوط به آب و فاضلاب شهری نیز به ارزش حدود یک هزار و ۹۰۰ میلیارد تومان برای همکاری با بخش خصوصی آماده واگذاری است.

وی توضیح داد سازوکار واگذاری این طرحها در آیین نامه اجرایی تبصره ۱۹ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ تبیین شده است و با همکاری نزدیک سازمان برنامه و بودجه، در حال شکل دادن هیات واگذاری طرحها هستیم و از بخش خصوصی نیز دعوت می کنیم هر چه زودتر در جریان جزییات این طرحها و روشهای واگذاری آن قرار بگیرند.

اردکانیان تاکید کرد واگذاری سهم نیروگاهها به بخش خصوصی بر اساس اصل ۴۴ قانون اساسی دنبال می شود و بخش قابل توجهی از آن واگذار و تعداد دیگری نیز آماده واگذاری است.

بررسی طرح های راه اندازی شده در صنعت آب و برق نشان می دهد از آغاز دولت یازدهم تا شهریور ۱۳۹۶، بیش از چهار میلیارد دلار طرح به بهره برداری رسید که سه میلیارد و ۵۵۵ میلیون دلار از آن مربوط به نیروگاه های حرارتی بزرگ، ۲۱۱ میلیون دلار مربوط به انرژی های تجدیدپذیر، ۳۴۸ میلیون دلار مربوط به مولدهای مقیاس کوچک و ۷۰ میلیون دلار نیز مربوط به طرح های آب و فاضلاب است.

با بهره برداری از این طرح ها، پنج هزار و ۱۳۸ مگاوات به ظرفیت تولید برق در نیروگاه های حرارتی بزرگ، نیروگاه های تجدیدپذیر و مولدهای مقیاس کوچک اضافه شد.

ادامه از صفحه قبل

بود. در ادامه کلاهی اظهار داشت: نه مصرف کننده خانگی نه صنایع ایران حساسیتی روی مصرف تجهیزات ندارند و تنها به قیمت تجهیزات توجه می کنند. فرهنگ سازی کار مهمی است اما نهایتا سیگنال اقتصادی است که حرف آخر را می زند. اگر مصرف کننده ای که یک کولر گازی غیر استاندارد را خریداری می کند ببیند که هزینه برقش غیر قابل تحمل خواهد شد در خرید آن تجهیز تامل خواهد کرد. کریمی بیان کرد: در سال گذشته ابلاغهایی را هیات وزیران به شرکت های توزیع ابلاغ کردند که همه سازمان ها، وزارت خانه ها و موسسات دولتی مکلف شدند ۲۰ درصد از مصرفشان را از شبکه های برق بردارند و از طریق انرژی های تجدیدپذیر تامین بکنند. وی ادامه داد: آنهایی که امکان سرمایه گذاری داشتند به ما اطلاع رسانی می کنند. این مصوبه به گونه ای بوده است که مشخص کرده بودند که این گروه مشترکین اگر تا ۹۷/۷/۱ این کار را

بارونمایی از بسته جدید ارزی دولت رخ داد

فولاد به بازار ثانویه رفت

بر اساس تصمیم هیات دولت، ارز حاصل از صادرات فولاد که تا پیش از این با نرخ دولتی باید در سامانه نیما عرضه می‌شد، از این به بعد در بازار ثانویه عرضه و نرخ آن بر اساس عرضه و تقاضا تعیین خواهد شد.

بر اساس اعلام دولت، ارز واردات کالاهای غیراساسی و دارو در بازار ثانویه ارز از محل ارز حاصل از صادرات تمام کالاهای غیرنفتی (به‌ویژه فرآورده‌های نفتی، گاز طبیعی، پتروشیمی، محصولات فولادی و فلزات رنگی) و خدمات تامین می‌شود. معاملات در این بازار بین صادرکنندگان و واردکنندگان به وسیله بانک‌ها و صرافی‌های مجاز انجام می‌شود و نرخ ارز در این بازار براساس عرضه و تقاضا به دست می‌آید.

این نرخ، به نحو مناسب به عنوان نرخ آزاد ارز اطلاع‌رسانی می‌شود. صادرکنندگان باید تعهد لازم را برای برگشت ارز حاصل از صادرات به چرخه اقتصادی کشور بسپارند.

درخواست فولادی‌ها

پیش از این واحدهای فولادی که باید ارز خود را در سامانه نیما ارائه می‌کردند از دولت درخواست عرضه در بازار ثانویه را داشتند. در پی این درخواست، رئیس پیشین انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران با اشاره به تولید ۵/۲۱ میلیون تنی و صادرات ۸ میلیون تن فولاد در سال گذشته عنوان کرد که تولید فولاد، ۲ برابر نیاز کشور ثبت شده است و امسال نیز به ۲۴ میلیون تن می‌رسد؛ بنابراین باید ۱۰ میلیون تن آن صادر شود تا بتوانیم بازار داخل را تنظیم کنیم.

همان‌گونه که عرضه کم می‌تواند برای بازار داخلی مشکل‌ساز شود، عرضه مازاد هم مشکل‌ساز خواهد

شد و تولیدکنندگان را با چالش جدی روبه‌رو خواهد کرد. به گزارش صمت، محمود اسلامی افزود: بر این اساس از دولت درخواست می‌کنیم ارز حاصل از صادرات واحدهای فولادی برای تامین اقلام وارداتی مورد نیاز در اختیار خود آنها قرار گیرد و فولادسازان بتوانند مازاد ارز صادراتی را در بازار ثانویه عرضه کنند. وی در ادامه تاکید کرد: فولاد کشور الزام به صادرات دارد و لازم است امسال ۱۰ میلیون تن صادر شود تا بازار داخلی به تعادل برسد. از این‌رو امکان عرضه ارز حاصل از صادرات فولاد در بازار ثانویه بر کاهش بهای ارز در بازار نیز تاثیر خواهد داشت.

بسته جدید ارزی، بهترین کار ممکن

درباره بسته جدید ارزی دولت و رفتن واحدهای فولادی به بازار ثانویه، دبیر انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: بسته جدید ارزی دولت و اقدامی که در این زمینه انجام گرفته، در حقیقت بهترین راهکار ممکن در این آشفته‌بازار بود چراکه با وجود بازار ثانویه به شرایط تعادل در بازار باز خواهیم گشت و بر مبنای آن عرضه و تقاضا نیز به حالت قبل بازمی‌گردند. در نتیجه بازار به حالت آرامش باز خواهد گشت.

رسول خلیفه‌سلطان در ادامه خاطرنشان کرد: اینکه دولت، نرخ ارز را تعیین و بازار را به آن مکلف کند، سیاستی است که به‌درستی پیش نخواهد رفت و جز اینکه بازار را آشفته کند، نتیجه‌ای نخواهد داشت چراکه تعادل عرضه و تقاضا را به هم خواهد زد.

وی تاکید کرد: در پی قیمت‌گذاری‌های دستوری دولت، نتیجه‌ای جز کاهش تولید و صادرات و افزایش قیمت‌ها حاصل نشد اما تصمیمی که دولت گرفته و بانک مرکزی آن را اعلام کرده، حل‌کننده تمام مسائل پیش آمده در چند وقت اخیر بازار است و از این به

بعد نیز با مشکل و مسئله‌ای در بازار روبه‌رو نخواهیم شد که نتوان آن را حل کرد.

دبیر انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران با اشاره به سیاست‌های تنظیم بازار عنوان کرد: سیاست‌های تنظیم بازار همواره باید به عنوان سیاست‌های نظارتی و کمکی مطرح باشند، نه اینکه دستوری باشند و قیمت‌ها را تحت کنترل خود درآورند. بازار با دستوری شدن اداره نمی‌شود.

خلیفه‌سلطان با اشاره به بسته جدید ارزی خاطرنشان کرد: بسته جدید دولت، مشکل ارز را تا حدی حل می‌کند و بازار را به حالت تعادل خواهد رساند، چراکه قیمت‌ها به صورت نسبی کاهش پیدا می‌کند، سفره رانت جمع می‌شود، نیاز بازار داخل تامین خواهد شد و صادرات مورد حمایت قرار می‌گیرد.

وی با اشاره به اینکه در چند وقت گذشته شاهد تقاضای هجومی به بازار بودیم، گفت: تا پیش از این شاهد تقاضای هجومی به بازار بودیم، در حالی که با ایجاد بازار ثانویه، تقاضای واقعی شکل خواهد گرفت، سفته‌بازی و رانت مهار خواهد شد و بازار دوباره به حالت اولیه بازمی‌گردد که ما هم باید از آن حمایت کنیم.

مهم‌تر از بخشنامه، نظارت بر آن است

همچنین درباره رفتن فولادی‌ها به بازار ثانویه، مدیرعامل فولاد امیرکبیر کاشان در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: اقدامی که از سوی دولت و بانک مرکزی انجام شد، همانی بود که واحدهای فولادسازی نیز به دنبال آن بودند.

عزیز قنواتی در ادامه تاکید کرد: در حالت کلی، بازار ثانویه و قیمت‌گذاری بر مبنای عرضه و تقاضا در تنظیم بازار داخلی و صادرات به فولادی‌ها کمک بسیاری می‌کند چراکه از یک‌سو موجب پیشگیری از

ضرر و زیان واحدهای فولادی و از سوی دیگر سبب افزایش سهام و سودآوری آنها خواهد شد.

مدیرعامل فولاد امیرکبیر کاشان افزود: از این رو به نظر می‌رسد بهترین تصمیمی است که تاکنون از سوی دولت گرفته شده و سبب می‌شود عرضه و تقاضای واقعی در بازار شکل بگیرد. وی در ادامه تاکید کرد: در این بازار، ارز شفافیت لازم را خواهد داشت اما برای همکاری دولت و بخش خصوصی، همگی باید سیاست‌های تعیین‌شده را رعایت کنند و خود را ملزم به رعایت آن بدانند، زیرا زمانی که یک بخشنامه ارائه می‌شود، نظارت بر آن بسیار مهم‌تر از خود بخشنامه است.

مدیرعامل فولاد امیرکبیر کاشان ادامه داد: فضای بازار ثانویه به گونه‌ای است که منافع تولیدکننده، صادرکننده، واردکننده و مصرف‌کننده را در نظر گرفته و می‌تواند از نوسان شدید ارز پیشگیری کند. از سوی دیگر از دلال‌بازی و بورس‌بازی پیشگیری می‌کند و در مجموع، مکانیسم خوبی است.

قنواتی همچنین یادآور شد: در مدتی که بازار آشفته شده بود، تقاضای واقعی شکل نگرفت زیرا بازار به گونه‌ای پیش رفت که مزیتی برای واسطه‌گران و دلالان به‌وجود آمد تا محصول را با ارز دولتی خریداری و با ارز آزاد صادر کنند.

وی افزود: با این شرایط، تقاضا منطقی می‌شود به شرطی که نرخ عرضه را نیز در بورس کالا از دستوری بودن خارج کنند. اگر مکانیسم قیمت‌گذاری در بورس کالا را آزاد کنند، تقاضا در بازار به حالت تعادل خواهد رسید و منطقی می‌شود زیرا اگر دستوری پیش برویم، برخی رانت‌ها شکل می‌گیرد که اگر بخواهیم آنها را از بین ببریم باید اجازه بدهیم قیمت‌ها در بورس کالا براساس عرضه و تقاضا شکل بگیرد.

نایب رییس کمیسیون صادرات اتاق بازرگانی:

گفتگو در مسیریابی تجاری دیپلماسی اقتصادی باید فعال شود

**نایب رییس کمیسیون صادرات اتاق بازرگانی:
در مسیریابی تجاری دیپلماسی اقتصادی باید
فعال شود**

فصل تجارت - صالحی گفت: باید بازارهای هدف را شناسایی کنیم و روابط بین المللی را با همسایگان افزایش داده که در این راستا به کارگیری دیپلماسی اقتصادی بسیار مفید و موثر است.

حمیدرضا صالحی، نایب رییس کمیسیون صادرات اتاق بازرگانی ایران، در برنامه گفت و گوی اقتصادی رادیو گفت و گو در خصوص محدودیت های تجاری ایران و مسیریابی برای مبادلات با جهان، اظهار کرد: امروز در تمام دنیا مبادلات تجاری توسط بخش خصوصی انجام می شود، لذا ضروری است که کشور ما نیز در شرایط تحریمی جدید زمینه را برای حضور هرچه بیشتر این بخش فراهم کند. وی با بیان اینکه شرکت های دولتی تاجران خوبی نیستند، افزود: به عنوان مثال در صادرات برق به کشورهای ترکیه، پاکستان و عراق شاهد بودیم که دولت نتوانسته به موقع طلب خود را از این کشور دریافت کند، اما اگر این حوزه در دست بخش خصوصی بود با ابزارهایی که دارد می توانست این مبالغ را وصول کند.

نایب رییس کمیسیون صادرات اتاق بازرگانی ایران گفت: نکته مهم در مسیریابی مبادلات تجاری ایران این است که ابتدا باید بسترهای لازم برای این امر را فراهم کنیم و همچنین در نظر داشته باشیم با حجم

کوچک کیک اقتصادی تا چه اندازه می توانیم در مبادلات تجاری جهان نقش ایفا کنیم که با کمترین هزینه این مراودات را انجام دهیم.

صالحی ادامه داد: با تحریم هزینه مبادلات حداقل ۲۰ تا ۳۰ درصد افزایش می یابد که برای کاهش این هزینه باید تا جایی که امکان دارد مراودات بین المللی را با همسایگان افزایش داده و بازارهای هدف را شناسایی کنیم، همچنین در کنار روابط و دیپلماسی سیاسی، دیپلماسی اقتصادی را نیز به کار بگیریم. وی بیان کرد: باید دولت در مذاکرات خود با کشورهای مختلف نظر بخش خصوصی را در رابطه با کالاهای دارای مزیت برای صادرات و نرخ تعرفه ترجیحی جویا شود زیرا تجار می توانند با توجه به تجربه اظهار نظر بهتری داشته باشند.

نایب رییس کمیسیون صادرات اتاق بازرگانی ایران توضیح داد: فقدان استراتژی در مبادلات ریشه در وضع اقتصادی کشور ما دارد، لذا ما احتیاج به تغییر پارادایم ها در کشور داریم به عنوان مثال در کشور ما واردات بیشتر از صادرات صورت می گیرد که تغییر این امر نیازمند اراده قوی و برنامه بلندمدت در این حوزه است. صالحی تصریح کرد: در دوران تحریم برای جذب و نگه داری مشتریان حوزه های مختلف باید بیمه کشور ما با کشورهای طرف معامله مسیری امن را برای ارتباطات بانکی فراهم کرده تا نقل و انتقال پول ها براحتی صورت بگیرد و بخش خصوصی بتواند با شرکت های خارجی علی رغم تحریم ها و فشارها همکاری کنند. وی تاکید کرد: باید مزیت های کشورمان را محور مبادلات تجاری قرار دهیم تا بتوانیم با دنیا از بابت ارائه این مزیت ها معامله و همکاری کنیم و همچنین در استفاده از فرصت ها هوشمندی بیشتری را به کار بگیریم.

بورس کالا را از حالت دستوری خارج کنیم

قیمت فلزات، تابعی از نرخ جهانی است که البته در داخل کشور می توان هزینه حمل و نقل را نیز به آن اضافه کرد.

همان گونه که در چند سال گذشته شاهد بودیم به دلیل رکود جهانی، نرخ انواع فلزات نیز در داخل کشور روند نزولی به خود گرفت. در مجموع، فلزات نرخ بین المللی دارند و تنها عاملی که نرخ آنها را متفاوت می کند میزان ارزش شان است. در این بین فولاد نیز تابعی از قیمت های جهانی است. سال گذشته و امسال، شاهد افزایش نرخ فولاد بوده و هستیم که بخش عمده ای از آن به قیمت های جهانی مربوط است.

البته نکته مهم درباره قیمت گذاری فولاد در بورس کالا، نرخ ۴۲۰۰ تومانی است که به صورت دستوری اعلام شده و برای واحدهای فولادی می تواند بسیار فاجعه آمیز باشد چراکه با این قیمت ها واحدهای فولادی متضرر خواهند شد. برای مثال چند روز گذشته، فولاد خوزستان شمش را کیلویی ۲۴۰۰ تومان فروخت، در حالی که همان روز قراضه کیلویی ۲۶۵۰ تومان نرخ داشت یعنی نرخ پایین شمش سبب هجوم تقاضا به بورس شد که هر کسی می تواند با خرید از بورس آن را در بازار آزاد بفروشد. پس اختلاف نرخ واقعی و دستوری، سبب سودجویی و رانت شده است.

از این رو در نحوه قیمت گذاری در بورس کالا چند خواسته مهم را می توان مطرح کرد؛ نخست اینکه قیمت ها دستوری نباشد تا عرضه و تقاضا همدیگر را پیدا کنند. دوم اینکه کسی که برای خرید و فروش واجد شرایط است و در حقیقت به نوعی مصرف کننده نهایی است، در بورس کالا خرید کند نه اینکه بازار دست یک عده تاجر بیفند زیرا زمانی که خریدار، مصرف کننده نهایی باشد، واسطه گر حذف می شود و پولی که در این بین رد و بدل می شود به طور مستقیم به جیب مصرف کننده و تولیدکننده خواهد رفت. اگر این اتفاق ها روی بدهد شفاف سازی می شود و تولیدکننده و مصرف کننده مشخص خواهند شد. آمارهای شفاف نیز به دست دولت می رسد و تغییرات اساسی در بورس کالا به وجود می آید.

تخصیص ارز به همه دریافت کنندگان شفاف می شود / فعالیت صرافی های مجاز و واردات ارز و طلا بدون مالیات از فردا آزاد است /

دکتر روحانی در گفتگوی زنده تلویزیونی در پاسخ به سوالی درباره نوسانات اخیر ارزی و تصمیماتی که در این خصوص اتخاذ شده است ، گفت: یکسری مشکلات و بیماری های اقتصادی داریم که مربوط به این دولت و دولت قبل هم نیست و برخی از آنها حتی مربوط به قبل انقلاب است.

مشکلاتی که در بانکها و مؤسسات اعتباری وجود دارد ، سالها ادامه داشته اند و در یک شرایطی بروز و ظهور پیدا می کنند. موضوع نقدینگی از جمله مواردی است که وقتی در یک شرایطی به حرکت در می آید، تخریب می کند اما چرا نقدینگی حرکت می کند؟ بخاطر اینکه اعتماد مردم نسبت به آینده متزلزل می شود، چرا ارز بالا و پایین می شود به غیر از مسأله نقدینگی داخلی، دسترسی ما به ارز مورد بحث است. ممکن است ارز به اندازه کافی داشته باشیم و روابط بانکی ما با دنیا یا مسأله ورود اسکناس به ایران، طلا و یا امثال اینها در یک شرایطی تغییر بکند و اینها همه دست به دست هم می دهد و توقعات و انتظاراتی برای آینده که انتظارات تورمی است را ایجاد می کند.

رئیس جمهور خاطرنشان کرد: مردم یادشان هست که دکتر سیف رئیس وقت بانک مرکزی به مردم گفت قیمت دلار ۳ هزار تومان است ولی هر چه می گفت دوباره قیمت دلار ۲ هزار و ۷۰۰ تومان

می شد دلیلش این بود که مردم به آینده امیدوار و خوشبین بودند و می دانستند که روابط ما با دنیا در حال بهتر شدن است، سرمایه ها وارد کشور می شود و شرایط اقتصادی برای فعالیت اقتصادی بیشتر می شود.

وی افزود: این حالت بود که قیمت ارز را هم متعادل کرده بود البته در روند مذاکره هم برخی منابع ارزی ما آزاد شد. هم در توافق موقت و توافقات بعدی مقداری ارزهای ما آزاد می شد و همه اینها دست به دست هم داده بود و آن شرایط را به وجود آورده بود. دکتر روحانی با اشاره به ۲ عامل شروع مشکل ارزی اظهار داشت: غیر از آن مسایل مزمینی که در اقتصاد داریم و مسأله نقدینگی؛ هر دوی این عوامل در دیماه پارسال آغاز شد. دیماه پارسال در ۵ دی تقریباً یک اعتراضاتی از یک شهری در ایران آغاز شد و سرایت کرد به شهرهای دیگر و این اعتراضات شرایط خودش را داشت که مردم ما می دانند بعضی ها معترض و بعضی ها دنبال اغتشاش و سوء استفاده بودند اما هر چه بود، این اغتشاشات مهار شد و مردم احساس کردند که اگر اعتراض به حقی دارند عده ای سوء استفاده می کنند و کاملاً مردم با دولت همکاری کردند.

وی افزود: این علامت مثبت فعالیت مردم و حضور مردم به داخل علامت مثبت داد، اما متأسفانه خارجی ها و مخصوصاً آمریکایی ها پیامی که دریافت کردند آن پیام را نگه داشتند و آن پیام این بود که فکر کردند با فشار بیشتر می توانند مشکلات اجتماعی و اقتصادی ما را افزایش دهند و لذا شما می بینید که ۲۲ دیماه که ترامپ اعلام می کند اگر دیگران نیابند من به تنهایی از برجام خارج می شوم بعد از حوادث دی ماه در ایران است.

دکتر روحانی افزود: پس هم حوادث داخلی و هم حوادث خارجی دست به دست هم داده یک نگرانی برای جامعه بوجود آورده است و از آن طرف البته روابط بانکی ما با دنیا مشکلاتی پیدا کرده است. از زمانی که ترامپ روی کار آمد با کارها و فشارها و تهدیدهایی که کرد این دو با هم کنار هم قرار گرفت و در فروردین یک التهاب و یک جهش ایجاد شد. بر آن مبنا تصمیماتی اتخاذ شد تا این التهاب کنترل شود، این التهاب به نظر من اگر همه اعم از خریدار و فروشنده ارز، صراف، بانک، واردکننده و صادرکننده، با هم همکاری می کردیم ، قابل کنترل بود و طرح می توانست موفقیت های خوبی داشته باشد اما عده ای ارز گرفتند و سوء استفاده کردند جنس را وارد نکردند و یا بخشی از جنس را وارد کردند و بخش دیگر ارز را در بازار آزاد فروختند و مشکلات دیگری پیش آمد. بنابراین طرح به گونه ای شد که در کنارش رانت و فساد بوجود آمد.

رئیس جمهور خاطرنشان کرد: این جریان با اردیبهشت و اعلام خروج آمریکا از برجام همزمان شد و این دو در کنار هم قرار گرفت. در خرداد، ما به این ذهنیت رسیدیم که روند بسته پیشنهادی ارز در شرایط فعلی دیگر کارآیی ندارد و سوء استفاده هایی انجام می گیرد. اگر نتوانیم این سوء استفاده ها را با سازوکارهای مدیریتی کنترل کنیم، با دادگاه و پلیس امکان پذیر نیست. با بخشی می شود برخورد کرد ولی نمی توان همه موارد را کنترل کرد.

وی در پاسخ به این گفته مجری که به هر حال وقتی رانتی است، در آن رانت خواری هم وجود دارد، گفت: بله، وقتی رانت است و شرایط، شرایطی است که مردم برای آینده احساس نگرانی دارند؛ اینها کنار هم قرار می گیرد و مشکل ایجاد می کند. به فکر

بسته پیشنهادی جدید افتادیم و در خرداد شروع کردیم به بحث در دولت و در خارج دولت و در ستاد اقتصادی و می خواستیم در بعد از ماه رمضان صحبت کنم که فوتبال و حضور در جام جهانی شرایط را برای مصاحبه نامساعد کرده بود و مردم درگیر بازی های جهانی بودند و مقداری هم برای این بود که بسته جدید ما آماده شود و به این ترتیب مصاحبه من مقداری تأخیر افتاد تا به این بسته جدید ارزی رسیدیم.

دکتر روحانی ادامه داد: بسته جدید ارزی کاملاً با بسته گذشته تفاوت های اساسی دارد یعنی در بسته گذشته بانک مرکزی بود که بار سنگینی را بر دوش می گرفت و می گفت من متعهد هستم و همه ارزها را با قیمت قابل قبول و متعادل تأمین می کنم و از آن طرف شرایطی بود که ایجاد رانت می شد و مشکل درست کرده بود.

رئیس جمهور اظهار داشت: در شرایط جدید تعهد بانک مرکزی خیلی کمتر است. یعنی امروز بانک مرکزی متعهد است که با یک قیمت متعادل و یا حتی قیمت ثابت برای کالاهای ضروری و اساسی از جمله مواد غذایی، دارو، ملزومات و تجهیزات پزشکی اقدام کند یعنی این یارانه را دولت پرداخت می کند. دکتر روحانی خاطرنشان کرد: در تازه ترین صحبت هایی که با وزرا داشتیم ، وزارتخانه های جهاد کشاورزی و وزارت صمت توافقات خودشان با بهداشت و درمان را انجام دادند و گفتند این فهرست جدید را تا شب به بانک مرکزی اعلام می کنیم و حتماً تا الان به بانک مرکزی اعلام شده و از فردا که بسته جدید ارزی ما اجرا و عملیاتی می شود، مردم باید اعتماد داشته باشند نوسانات ارز تأثیری روی قیمت آن فهرست نخواهد داشت. یعنی با یک اعتماد

و اطمینان به آینده می توانند نگاه کنند.

رئیس جمهور افزود: در جلسه هیأت دولت به وزرا گفتم که این ارزی که برای کالاهای اساسی، ۴۲۰۰ تومان است و از فردا اجرا می شود، ادامه خواهد داشت، یعنی حداقل مردم باید بدانند تا پایان فروردین سال آینده این نرخ برای کالاهای اساسی تغییر نمی کند؛ فهرست کالاهای اساسی یک مقدار بازتر از آن کالاهای اساسی معروف در ذهن مردم است؛ امثال برنج و گوشت و لبنیات در کالای اساسی بود و ما حبوبات و شوینده‌ها را هم اضافه کردیم و فهرست کالاهای اساسی را یک مقدار بازتر کردیم که این فهرست در همین هفته اعلام می شود. دکتر روحانی با بیان اینکه ارزی که داده می شود باید به طور شفاف به مردم گفته شود که ارز ۴۲۰۰ تومان چقدر و به چه کسانی داده شده و بناست چه کالایی بیاورند، گفت: قرار ما با وزرا این شده که این ارز ۴۲۰۰ تومانی که یارانه‌ای است را تا رسیدن به دست مصرف کننده، همه اعم از دستگاه‌های نظارتی، تعزیرات و قوه قضائیه، بازرسی و نظارت کنند و همه اینها در کنار هم باید همکاری کنند برای اینکه این محصولات با این قیمت به دست مردم برسد و مردم بتوانند خیالشان نسبت به ضروریات زندگی‌شان راحت باشد.

مجری در ادامه پرسید: با تجربه‌ای که در سه ماه گذشته در دادن ارز دولتی داشتیم و بعد اتفاقاتی که در بازار افتاد، فکر می کنید چقدر امکان این کنترل وجود داشته باشد؟

رئیس جمهور پاسخ داد: آن وقت چند هزار قلم کالا و کنترل آن نیز بسیار سخت بود و البته ما هم می خواستیم کنترل کنیم و خیلی از پرونده‌ها هم در سایه آن کنترل‌ها آماده شده است که در یک

بخش دیگری ممکن است بیان کنم. ولی الان اقلام محدود است.

دکتر روحانی با اشاره به اینکه وزارت جهاد کشاورزی اعلام کرده که برای کنترل مشکلی ندارد، اظهار داشت: تمام مواد اولیه‌ای که برای تولید پروتئین است مثل ذرت، جو، کنجاله‌ای که باید برای دامپروری‌های داخلی، وارد شود و کود و سم همین ارز خواهد بود و این ارز تعلق می گیرد به مواد غذایی و تامین پروتئین مردم و سایر موادی که اعلام می شود و این کنترلش بسیار آسان تر است.

رئیس جمهور افزود: اگر بخواهیم این اقلام اساسی زندگی مردم را داخل نوسانات ارزی قرار دهیم نگرانی برای مردم ایجاد می کند و ا فشار دهک‌های پایین در فشار شدید قرار می گیرند؛ البته برای آنها باید فکرهای دیگری کنیم. اما این بخش که بین ۱۵ تا ۲۰ میلیارد دلار در سال می شود را باید برای این اقلام پرداخت کنیم و دولت و بانک مرکزی در این زمینه متعهد است. بانک مرکزی این پول را و با قیمت ثابت پرداخت می کند یعنی تا پایان فروردین با همین ۴۲۰۰ تومان خواهد بود و تغییر نمی کند اما بقیه ارز در داخل یک بازار می آید و قیمت آن را بازار تعیین می کند.

دکتر روحانی خاطر نشان کرد: البته در اواخر دوره اجرای آن بسته قبلی، این طرح تحت عنوان بازار دوم اجرا شد، منتها اشکال آن این بود که ارز تنها بخشی از صادرکننده‌ها وارد آن بازار می شد اما اکنون برنامه ریزی کرده ایم که همه درآمدهای ارزی حاصل از صادرات غیرنفتی، داخل این بازار بیاید.

رئیس جمهور ادامه داد: در سال حدود ۴۰ الی ۵۰ میلیارد صادرات غیرنفتی داریم که همه اینها داخل این بازار می آید و حتی دیشب تصمیم گرفتیم

فرآورده‌ها نیز داخل همین بازار بیایند. بنابراین یک بازار بزرگی است. یعنی رقم بزرگی ارز وارد می شود و چارچوب اینکه چه کسانی از این ارز برای واردات برداشت کنند تعیین شده و وزارت صمت باید تعیین کند که چه کالاهایی برای کشور لازم است تا وارد شود. آن اقلامی که آزاد است بر مبنای ثبت سفارش و بر مبنای چارچوبی که مشخص شده برای وزارت صمت، به بانک مرکزی اعلام می شود و بانک مرکزی آن ارز را در اختیار آنها قرار می دهد.

رئیس جمهور تصریح کرد: ارز کشور به این صورت خواهد بود که یک بخشی ارز ۴۲۰۰ تومانی است که همچنان باقی می ماند و ما به تامین آن متعهد هستیم؛ یک بخش دیگری آنست که در بازار آزاد می آید و بازار آزاد قیمت را مشخص می کند و اجرای این طرح از فردا شروع می شود؛ یعنی در روزهای آینده، البته بخش‌هایی است که ممکن است تا ۳ روز دیگر اجرایش طول بکشد، اما به هر حال هفته آینده همه این بسته به طور کامل اجرا می شود و به این ترتیب ارز در بازار آزاد نرخی پیدا می کند که از نظر ما یک نرخ متعادل خواهد بود.

دکتر روحانی اظهار داشت: دولت در این نرخ وارد نمی شود و بخاطر اینکه همه ارز صادراتی را در این بازار می آوریم با عرضه و تقاضا آن را کنترل می کنیم. رئیس جمهور در پاسخ به اینکه این نرخ حواله است، اسکناس که نیست، گفت: اسکناس نیست. ارز حواله است. چون ورود اسکناس و طلا، در صرافی‌ها از فردا آزاد می شود و حتی بدون گمرک و مالیات ارزش افزوده که همه اینها حذف شده است. بنابراین مقداری تسهیل می شود.

دکتر روحانی در پاسخ به این سوال که آیا صرافی‌ها با هر نرخی و بدون محدودیت فعالیت می کنند؟ افزود:

صرافی‌ها می توانند در چارچوبی که بانک مرکزی به آنها اعلام می کند ارز را در اختیار متقاضیان قرار دهند بانک مرکزی باید موارد را مشخص کند، ۳۵ الی ۳۶ مورد نیازمندی‌های است که مردم از قبل دارند و مشخص شده است. این ارز اسکناس‌اش در صرافی‌ها خواهد بود.

وی گفت: قبلاً اگر مردم دلار را به بانک می بردند، اولاً ممنوع و قاچاق بود که از فردا دیگر قاچاق نیست و می توانند ارزشان را داخل بانک ببرند و همچنین قبلاً وقتی بانک این پول را می گرفت وقتی طرف می خواست که پولش را پس بگیرد به ریال حساب می شد و پراخت می گردید اما اکنون در بسته جدید، بانک مرکزی متعهد است هر کس اسکناس خودش را در بانک به عنوان سپرده می گذارد، این بانک مرکزی است که به عهده می گیرد که همان ارز را به او با سود پرداخت کند و سودش را هم اعلام می کند هر چند درصدی که هست. این موضوع باعث اعتماد مردم می شود و با این اقدامات فکر می کنم بازار متعادلی داشته باشیم به دلیل اینکه ما ارز به اندازه کافی و به اندازه نیاز جامعه داریم.

رئیس جمهور با تاکید بر اینکه در روند اجرای تمام این طرح‌ها، دولت و مردم باید در کنار هم قرار بگیرند، اظهار داشت: مردم عزیز ما اینطور در نظر بگیرند امروز ارز به یک معنا، آبروی ملی ما هم است و این آبروی ملی را همه باید با همکاری، حراست و حفاظت کنیم. اگر دولت تلاش کند ارز بیشتر بیاورد و مردم تلاش کنند ارز بیشتر را جمع کنند و ببرند گوشه‌ای پنهان کنند، هیچ وقت موفق نمی شویم اما اگر دولت و مردم در کنار هم باشند و این را هر دو وظیفه خودمان بدانیم و مردم به دولت اعتماد کنند که با همه تلاش دنبال حل مشکلات هستیم، موفق می شویم.

سه شاه کلید شاد کاری

نویسنده: کن رابینسون

مترجم: سیدحسین علوی لنگرودی

منبع: کتاب Finding Your Element: خیلی‌ها هستند که به شکل‌های مختلف تلاش می‌کنند تا احساس خوشایندی در محل کارشان داشته باشند و به قول معروف به «شادکاری» برسند اما در عمل و برای نیل به این مقصود به مشکل برمی‌خورند و گاه در این زمینه دچار ناامیدی و سرخوردگی می‌شوند. در این میان می‌توان با بذل توجه کافی به سه نکته که از آنها باعنوان «شاه کلیدهای شادکاری» نام برده می‌شود تا حد زیادی بر ایجاد و تقویت احساس شادی در کار افزود که در ادامه این مطلب به این سه شاه کلید شادکاری اشاره خواهد شد. اگر وقت‌تان را مدیریت نکنید او شما را مدیریت خواهد کرد

شاید برای شما هم پیش آمده است که با وجود کار زیاد و انجام فعالیت‌های متعدد باز هم وقت کم آورده‌اید و به خیلی از کارهایتان نرسیده‌اید. به عقیده بسیاری از بزرگان مدیریت‌زمان، این مشکل ریشه در پرداختن بیش از حد به مسائل خرد دارد که افراد را از مسائل کلان و بلندمدت بازمی‌دارد و احساس شادی در کار را از آنها خواهد گرفت و به جای آن، موجی از استرس و اضطراب ناشی از به پایان نرسیدن به موقع و درست کارها کارکنان را فرا خواهد گرفت. پس بدانید که اگر جزو کسانی هستید که تا ۸۰ درصد وقت‌شان را صرف امور پیش پا افتاده و روزمره کاری‌شان می‌کنند، خودتان را از شادکاری دور کرده و می‌کنید، چرا که در این حالت این شما نیستید که وقت‌تان را مدیریت می‌کنید بلکه این وقت و سایر عوامل هستند که شما را مدیریت می‌کنند. برای

اجتناب از این وضعیت توصیه می‌شود به‌طور پیوسته در مورد چگونگی مدیریت زمان و استفاده بهینه از زمان و ساعات کاری‌تان مطالعه کنید و یاد بگیرید. **اگر مواظب سلامتی‌تان نباشید او هم مواظب شما نخواهد بود**

بعضی‌ها فکر می‌کنند که جدی کار کردن به معنای فراموش کردن همه چیز و خود را وقف شغل و وظیفه کردن است و در این میان آنچه در اغلب موارد قربانی می‌کنند سلامت‌شان است. اصول خودمدیریتی در محل کار به ما حکم می‌کند که توجه به سلامت جسم و روان، تغذیه مناسب و ورزش کردن در محل کار از مهم‌ترین اولویت‌های کاری هر کارمند و مدیری محسوب می‌شود، چرا که تا جسم و روح یک فرد سلامت و آماده کار نباشد توقع بهره‌وری و بازدهی بالا داشتن از او بیهوده و گاه

محال است. کارمندی که به سلامتی‌اش بی‌اعتناست خود را در معرض انواع بیماری‌ها و اختلالاتی قرار می‌دهد که تا حد بسیار زیادی توانمندی و بازدهی کاری او را کاهش می‌دهند. اگر نتوانید عاشق کارتان شوید، او عاشقتان نخواهد شد یکی از پیش‌نیازهای اصلی و کلیدی موفقیت در هر کاری و رسیدن به احساس شادکاری این است که عاشق آن کار باشید و آن را با کمال میل انجام دهید. البته در این میان نباید خیلی ایده‌آل‌گرایانه و آرمانی برخورد کرد و برای عاشق کاری شدن به دنبال فراهم بودن تمام جنبه‌های آن بود بلکه کافی است برخی از جنبه‌های یک کار را مطلوب و جذاب یافت، پس از آن است که دلبستگی به کار به تدریج پدیدار خواهد شد. پس از عاشق کار شدن است که پیشرفت‌های خیره‌کننده و بزرگ انتظارتان را خواهد کشید.

استان قم یکی از استان‌های کشور که بیشترین تالابی را دارد. این استان دارای ظرفیت‌های عظیم زیست محیطی است و هر ساله پرندگان مهاجر زیادی به سوی این تالاب‌ها مهاجرت می‌کنند تا مناظر دیدنی وصف ناپذیری خلق کنند. تالاب بهشت معصومه قم یکی از تالاب‌های زیبای استان قم و از جاذبه‌های طبیعی و گردشگری است که در شمال شهر قم در حدود ۲۰ کیلومتری جنوب تالاب حوض سلطان در ۳ کیلومتری حاشیه شرقی اتوبان قم تهران قرار گرفته که وسعت آن به پنج هکتار می‌رسد. این تالاب علاوه بر ورود آب‌های سطحی فصلی، در واقع مجموعه چشمه‌های کویری است که آب این چشمه‌ها به هم می‌پیوندند و آبگیرهای دائمی را ایجاد می‌کنند. متأسفانه در این سالها به دلایل کاهش بارندگی، مسدود کردن آبریزهای ورودی به تالاب‌ها و توجه کم مسئولین استانی از حجم آب درون تالاب‌های استان قم کاسته شده است و در سال جاری شاهد خشک شدن بخش‌های زیادی از تالاب بهشت معصومه در فصل تابستان بودیم.

گفتنی است تالاب بهشت معصومه قم در کنار میدان نفتی البرز، نخستین میدان‌های نفتی کشور قرار گرفته که در فوران یکی از چاه‌های نفتی آن بزرگترین فوران چاه نفت در تاریخ در گینس ثبت شده است.

ISNA PHOTO

Ahmad Zohrabi